



Kenen kulttuuriperintö?

Merkitykset, kokemukset ja vuoropuhelu

SEMINAARI

24.–25.11.2021 | Kansallismuseon Auditorio

 Museovirasto
Museiverket
Finnish Heritage Agency

 Kulttuurilla kaikille
Kultur för alla
Culture for All

 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

HERIDI 

Pohdinnat ja kamppailut kulttuuriperinnön erilaisista merkityksistä ja kulttuuriperinnön todellisesta ja symbolisesta omistajuudesta ovat ajankohtaisia kaikkialla länsimaissa, myös Suomessa.

Näiden teemojen esiin nousemista ovat vauhdittaneet muun muassa globaalit tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta korostavat liikkeet, kulttuurisesta omimisesta käyty kriittinen keskustelu, kulttuuriperinnön repatriaatioon ja dekolonisaatioon liittyvät pyrkimykset sekä tavoitteet erilaisten vähemmistöjen kulttuuriperinnön tunnistamisesta ja tunnustamisesta. Kulttuuriperinnön merkitykset ovat aina monikerroksisia ja näistä kerroksista voidaan tuottaa erilaisia, myös toisilleen vastakkaisia, kertomuksia.

Kulttuuriperinnön määrittelyissä on kyse vallasta. Kulttuuriperintöpolitiikka, viralliset kulttuuriperinnön määritelmät ja suojelukäytännöt eivät välttämättä pysty tavoittamaan eri ryhmien ymmärrystä ja kokemuksia kulttuuriperinnöstä. Tämä herättää kysymyksiä kuten: Kenen kulttuuriperintöä oikeastaan suojellaan ja kenen ehdoilla? Mikä kulttuuriperinnön säilymiseen itseasiassa vaikuttaa; historialliset merkitykset, talouden ehdot vai yhteisöjen tarpeet ja toiveet?

Museoviraston, Kulttuurikaikille -palvelun ja Jyväskylän yliopiston musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella toimivan HERIDI-hankkeen yhteistyönä järjestämässä seminaarissa pohditaan ajankohtaisia kulttuuriperinnön merkityskamppailuihin, omistajuuteen, valtaan ja vuoropuheluun liittyviä kysymyksiä.

Vastakkainasettelun sijaan seminaari kannustaa avoimeen ja kunnioittavaan vuoropuheluun. Tavoitteena on syventää ymmärrystä kulttuuriperinnön erilaisista merkityksistä ja niihin kytkeytyvistä kokemuksista, tunteista, arvoista ja valta-asetelmista.

Seminaari tulkitaan suomalaiselle viittomakielelle.

Noudatamme tilaisuudessa turvallisen tilan periaatteita.

Turvallinen tila.

Jokaisella on oikeus omaan tilaan – kunnioita toisten fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta – vaadi sitä tarvittaessa myös itsellesi

Ole avoin ja kuuntele.

Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti.
Kuuntele ja ota jokainen vastaantuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Kunnioita.

Anna toisille tilaa, kiinnitä huomiota sanavalintoihisi ja muista tapahtumien osallistujien moninaisuus.

Älä oletta.

Kunnioita jokaisen itsemäärittelyoikeutta äläkä tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.

Puutu.

Mikäli todistat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, älä jää sivustakatsojaksi. Voit pyytää apua myös tapahtuman järjestäjiltä.

Rentoudu.

Jos rikot sääntöjä, niin älä huoli: me kaikki rikomme niitä joskus. Erehtyminen ja kysyminen on sallittua, mutta ota erheistäsi oppia.

OHJELMA

Keskiviikko 24.11.

8.30–8.40 Tervetuloa

*Kehittämisjohtaja Ulla Salmela, Museovirasto
Museoviraston pääjohtaja Tiina Merisalon videotervehdys*

8.40–9.00 Keskustelu: mistä tässä seminaarissa puhutaan?

Erikoisasiantuntija Satu Kähkönen, Museovirasto, toiminnanjohtaja Rita Paqvalén, Kulttuuria kaikille -palvelu, apulaisprofessori Tuuli Lähdesmäki ja projektitutkija Johanna Turunen, Jyväskylän yliopisto

9.00–10.15 Valtaväestö tutkii kolonisoivia kulttuuriperintökäytäntöjä,

Puheenjohtaja Johanna Turunen

*Kuka 'omistaa' Lähi-idän muinaisuuden ja kuka/miten sitä saa tutkia?
FT, dosentti Sanna Aro-Valjus, Suomen assyriologisen tutkimuksen säätiö/Helsingin yliopisto*

*Antikoloniaalinen museotoiminta: case-esimerkkinä Egyptin varjo -projekti
FT, KK, vanhempi yliopistonlehtori Riikka Haapalainen, Aalto-yliopisto*

*Kohtaamisia ja kohtaamattomuutta. Uusien vähemmistöjen kulttuuriperinnön tallentamisesta -tapaustutkimuksena afrikkalaisten diaspora
Dosentti, yliopistonlehtori Anna Rastas, Tampereen yliopisto*

10.15–10.30 Tauko

10.30–11.45 Kulttuuriperinnön merkitysten uudelleen tulkintaa,

Puheenjohtaja Rita Paqvalén

*Poikamiesten kotimuseot – Voiko sateenkaarihistorialle antaa mahdollisuuden?
Dosentti, yliopistonlehtori Tuula Juvonen, Tampereen yliopisto*

*Afrosuomalaiset Helsingissä kulttuuriympäristön tulkitsijoina ja muokkaajina
Dosentti, tutkimuspäällikkö Minna Sarantola-Weiss ja kulttuurituottaja Wisam Elfadl, Helsingin kaupungin museo*

*Marginaalista museoon. Tuntemattoman sotavangin jäljillä mediassa, museossa ja kouluissa
FM, tietokirjailija Ira Vihreälehto, Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura*

11.45–13.00 Lounas

13.00–14.15 Kulttuuriperintöneuvottelut eri toimijoiden välillä,

Puheenjohtaja Satu Kähkönen

Arkeologiset esineet yksityisissä kokoelmissa – kenen kulttuuriperintöä?
Apulaisprofessori Anna Wessman, Bergenin yliopisto

Merkityskamppailu ja osallisuuden toteutuminen Lapinlahden sairaala-alueeseen kohdistuvan kansalaisaktiivisuuden luomassa julkisessa tilassa
FM, tietokirjailija Maija Kerko

Vesivoimarakentamisen ristiriitainen kulttuuriperintö
Arkkitehti, TkT Kirsti Reskalenko, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja HuK Salla Marjakangas, Oulun yliopisto

14.15–14.45 Kahvi

14.45–16.00 Arkistot, aineistot ja yhteisöt,

Puheenjohtaja Tuuli Lähdesmäki

Inarinsaamen puhekielen aineistojen käyttö ja palautus kieliyhteisölle
Yliopistonlehtori Marko Jouste ja työryhmä, Oulun yliopisto

Muistamisen politiikka
FT, toiminnanjohtaja Rita Paqvalén, Kulttuurilla kaikille -palvelu ja väitöskirjatutkija Maija Koivisto, Helsingin yliopisto

Huomioita transihmisiä koskevan digitalisoidun kulttuuriperintöaineiston julkisista kuvailutiedoista
Dramaturgi Emil Santtu Uttu



Torstai 25.11.

9.00–9.10 Tervetuloa

Ylijohtaja Elina Anttila, Suomen kansallismuseo

9.10–9.30 Kulttuuriperintö ja valta: Dekolonisoivia lähtökohtia päivän keskusteluun

*Projektitutkija Johanna Turunen, Jyväskylän yliopisto ja
tutkija Áile Aikio, Lapin yliopisto*

9.30–11.00 I Mitä kulttuuriperintö on?

Paneelissa keskustellaan kulttuuriperinnön käsitteestä ja erilaisista tavoista ymmärtää sitä. Keskustelut käsittelevät muun muassa sitä, millaisia arvoja, uskomuksia, maailmankuvia ja valtahierarkioita erilaisiin kulttuuriperintökäsityksiin sisältyy ja miten erilaiset käsitykset kohtaavat ja millaisin seurauksin.

Keskustelun lähtökohtana on yhtäältä ajatus siitä, että kulttuuriperinnön käsitteellä voidaan organisoida ja tuottaa merkityksiä, ja toisaalta siitä, että käsite on monimerkityksinen, historiallinen ja kussakin ajassa uudelleen määriteltävissä.

Puheenjohtaja

Tutkija Pauliina Latvala-Harvilahti, Itä-Suomen yliopisto

Keskustelijat

Tutkija Áile Aikio, Lapin yliopisto

Yliopistonlehtori Riikka Taavetti, Helsingin yliopisto

Johtaja Cátia Suomalainen Pedrosa, Kulttuurikeskus Caisa

11.00–12.30 Lounas

12.30–14.00 II Kulttuuriperinnön omistajuus

Paneelissa keskustellaan erilaisista kulttuuriperinnön symboliseen ja fyysiseen omistajuuteen liittyvistä ajankohtaisista teemoista yhteisöjen sekä kulttuuriperintöyön käytänteiden ja prosessien näkökulmasta.

Paneelissa pohditaan muun muassa sitä, mitä kulttuuriperinnön omistajuus tarkoittaa, miten se muodostuu ja kenelle ja miten käsitykset siitä muuttuvat. Keskustelussa huomioidaan myös omistajuuteen kytkeytyviä valtahierarkioita ja kiistoja.

Puheenjohtaja

Pääjohtaja Susanna Pettersson, Nationalmuseum

Keskustelijat

Tanssija Julian Owusu

Ylijohtaja Elina Anttila, Suomen kansallismuseo

Tutkija, erityissuunnittelija Marko Stenroos, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos



14.00–14.15 Tauko

14.15–15.45 III Osallisuus ja osallistuminen kulttuuriperintötyössä

Paneelissa keskustellaan siitä, miten erilaisia yleisöjä ja yhteisöjä osallistetaan kulttuuriperintökentän toimintoihin ja prosesseihin, mitä haasteita osallistamiseen ja osallistumiseen liittyy, kenen ehdoilla osallistuminen tapahtuu ja mitä osallistuminen ja osallisuus oikeastaan tarkoittavat. Paneelissa pohditaan erilaisia kokemuksia osallisuudesta ja pyritään löytämään hyviä ratkaisuja osallisuuden lisäämiseksi kulttuuriperinnön alueella.

Puheenjohtaja

Moninaisuusasiantuntija ja taiteilija Martina Marti

Keskustelijat

Yhteisömanageri, Elisa Sarpo, Suomen kansallismuseo

Erityisasiantuntija Sari Salovaara, Kulttuurilla kaikille -palvelu

Museoammanuessi Kari Huuskonen, Näkövammaisten liitto/Näkövammaisuusseura

15.45–16.00 Loppupuheenvuoro

Kehittämisjohtaja Ulla Salmela ja osastonjohtaja Mikko Härö



Seuraavat videoposterit ovat katsottavissa seminaaripäivinä Auditorion läheisyydessä sijaitsevassa kokoushuoneessa:

Kansakunta kartalla: Erkki Ala-Könnin kansanmusiikin tallennustyö sotien jälkeisessä Suomessa

Kansanmusiikki-instituutin vastaava arkistonhoitaja ja tohtoriopiskelija Outi Valo, Tampereen yliopisto

The Meaning and Experiences of Middle Eastern Heritage in Museum Collections in Finland Today

FT, yliopistonlehtori Rick Bonnie ja FT, tutkijatohtori Caroline Wallis, Helsingin yliopisto

Toisten perintö?

FT, tutkimuskoordinaattori Johanna Enqvist, Helsingin yliopisto

Kulttuuriperintökasvatus tukemassa kulttuurisesti vastuullista opetusta

FT, hankepääällikkö, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen Seura, Kati Nurmi

Kulttuuriperintö identiteettipolitiikassa. Viron taidemuseon näyttely ”Identiteettimaisemat. Viron taide 1700–1945”

VTT, yliopistonlehtori Sigrid Kaasik-Krogerus, Helsingin yliopisto

Ideas of Europe and Identity – The European Heritage Label

FT, yliopistotutkija Katja Mäkinen, Jyväskylän yliopisto, FT, tutkijatohtori Viktorija Čeginskas, Jyväskylän yliopisto, VTT, yliopistonlehtori Sigrid Kaasik-Krogerus, Helsingin yliopisto, FT apulaisprofessori Tuuli Lähdesmäki, Jyväskylän yliopisto ja FT, projektitutkija Johanna Turunen, Jyväskylän yliopisto

Ei-kävijyys ja kulttuuriperintö

TaM Heidi Schaaf, Lapin yliopisto

Katsaus kulttuuriperintötyöhön Suomen ortodoksisessa kirkossa

FT, indendentti Katariina Husso, RIISA - Suomen ortodoksinen kirkkomuseo

Grassroots identity building through heritage in Europe: local museums between stewardship and ownership

FT, apulaisprofessori Josephine Hoegaerts, Helsingin yliopisto, yliopistonlehtori Jenni Rinne, Helsingin yliopisto, FT, professori Suzie Thomas, Antwerpenin yliopisto, Alejandra Alonso Tak, Complutense University of Madrid ja Matilda Carbajo, Complutense University of Madrid

Objects Collecting People

– Australian arrernte-kansan kokoelma Suomen kansallismuseossa

FM, tuottaja Kristina Tohmo, Helinä Rautavaaran museo

1. SEMINAARIPÄIVÄN PUHUJAT JA PUHEENVUOROJEN TIIVISTELMÄT



FT, Lähi-idän arkeologian dosentti Sanna Aro-Valjus, Helsingin yliopisto / Suomen asyriologisen tutkimuksen säätiö

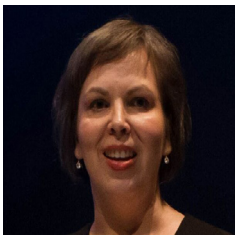
Kuka ”omistaa” Lähi-idän muinaisuuden ja kuka/miten sitä saa tutkia?

Lähi-idän kuolleiden kulttuurien ja kielten perinnön omistuskysymykset ovat monimutkaisia. Eurooppalaiset ovat jo varhaisessa vaiheessa kulttuurillisesti omineet Lähi-idän muinaisuuden, sekä fyysisesti että henkisesti.

Haluamme ottaa haltuun ja omistaa koko maailma pohjautuu myös UNESCO:n ylevoimaisesti vaikuttavat maailmanperintö ja maailman muisti -ideologiat, joissa Lähi-idän muinaisuus, esineet ja tieto ”kuuluvat kaikille”. Vastareaktionä orientalismille Lähi-idän valtiot esittävät sinänsä oikeutetusti vaatimuksia muinaisesineiden palauttamisesta ja rajoittavat länsimaisten tutkijoiden työskentelyä maissaan.

Samalla valtiot ovat osittain epäonnistuneet kantamaan vastuutaan ja suojelemaan ”maailmanperintöä” luoden länsimaisille tahoille jälleen tilaisuuden esittäytyä Lähi-idän muinaisuuden oikeina omistajina.

Voimme edelleen kysyä, onko 2000-luvun suomalaisilla oikeutta tutkia Lähi-idän muinaisuutta ja voiko nuolenpäättutkija julkaista yksityiskokoelmissa olevia savitauluja, joiden alkuperästä ei ole tietoa, vai tuetaanko siten ryöstökaivauksia, laitonta antikviiteittikauppaa ja kenties jopa kansainvälistä terrorismia? Entä pitäisikö Kansallismuseon palauttaa kokoelmissaan olevat nuolenpäätaulut Irakiin?



FT, KK, vanhempi yliopistonlehtori Riikka Haapalainen, Aalto-yliopisto

Antikoloniaalinen museotoiminta: case-esimerkinä Egyptin varjo -projekti

Tarkastelen esityksessäni Amos Rexin Egyptin loisto -näyttelyn yhteyteen talvella 2021 toteutettua Egyptin varjo -opiskelijaprojektia. Projektissa Aalto-yliopiston kuvataidekasvatuksen opiskelijat tutkivat eri lähestymistavoin näyttelyn kolonialistisia juuria ja pohtivat mahdollisuuksia antikolonialistiselle museotoiminnalle.

Tuon tarkastelussani esiin museoiden osin ristiriitaisenkin position, jossa niillä on samanaikainen velvollisuus toimia sekä yhteiskunnallisena muutosvoimana että ylläpitävänä ja säilyttävänä instituutiona.

Egyptin varjo -projekti sai Museopedagoginen yhdistys Pedaali ry:n Vuoden 2021 museopedagoginen teko -palkinnon.



Dosentti, yliopistonlehtori Anna Rastas, Tampereen yliopisto

Kohtaamisia ja kohtaamattomuutta. Uusien vähemmistöjen kulttuuriperinnön tallentamisesta –tapaustutkimuksena afrikkalaisten diaspora

Puheenvuorossani käsittelen uusien vähemmistöjen kulttuuriperinnön tallentamista. Tarkastelen vähemmistöjen ja museoiden kohtaamiseen ja kohtaamattomuuteen liittyviä kysymyksiä sekä uusien vähemmistöjen omaehtoista kulttuuriperinnön tallentamistyötä erityisesti afrikkalaisten diasporaa Euroopassa koskevien tutkimusten pohjalta.

Puheenvuorooni liittyvää kirjallisuutta:

Rastas, Anna (2016) Toimijuus edellä. Näyttely analyysina yhteisöistä ja kulttuurisista muutoksista. Teoksessa Jouhki, Jukka ja Tytti Steel (toim.) Etnologinen tulkinta ja analyysi. Kohti avoimempaa tutkimusprosessia. Ethnos-toimite 18. Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos ry.: Helsinki, 125–164.

Rastas, Anna (2020) Involving diaspora communities through action research. A collaborative museum exhibition on the African presence in Finland. In Espinoza Garrido, Felipe, Caroline Kogler, Deborah Nyangulu and Mark U. Stein (eds) Locating African European Studies. Routledge, 79–91.

Rastas, Anna and Kaarina Nikunen (eds) (2019) 'Contemporary African and black diasporic spaces in Europe', special issue (inc. 15 articles). Open Cultural Studies, 3:1.

Rastas, Anna & Koivunen, Leila (toim.) (2021) Marginaaleista museoihin. Vastapaino.



Dosentti, yliopistonlehtori Tuula Juvonen, Tampereen yliopisto

Poikamiesten kotimuseot – Voiko sateenkaarihistorialle antaa mahdollisuuden?

Alustuksessa käsitellään poikamiesten kotimuseoiden heteronormatiivisia painotuksia ja ei-heteroseksuaalisuutta koskevia hiljaisuuksia sateenkaarihistorian näkökulmasta. Lisäksi teen ehdotuksia siitä, kuinka kotimuseokenttä voisi avautua vastaamaan sateenkaarihistoriasta kiinnostuneiden kävijöittensä kulttuuriperintönäkään entistä paremmin.



Dosentti, tutkimuspäällikkö Minna Sarantola-Weiss ja kulttuurituottaja Wisam Elfadl, Helsingin kaupungin museo

Afrosuomalaiset Helsingissä kulttuuriympäristön tulkitsijoina ja muokkaajina

Kulttuurinen diversiteetti tuottaa uusia merkityksiä kulttuuriperintöön. Puheenvuorossa esittelemme Helsingin kaupungin museon Afrosuomalaiset Helsingissä kulttuuriympäristön tulkitsijoina ja muokkaajina -hanketta. Hanke on osa Helsingin kaupungin museon kulttuuriympäristöohjelmatyötä, jonka yksi kärki on moninaisuus.

Hankkeessa selvitetään uusien helsinkiläisten suhdetta helsinkiläiseen kulttuuriympäristöön, ja pyritään herättämään kiinnostusta ja innostusta oman asuinalueen ja laajemmin Helsingin aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön käyttöön, hoitoon ja arvostukseen. Hankkeessa etsitään uudenlaisia tapoja yhteistyölle moni-identiteettisissä yhteisöissä.

Hankkeesta enemmän:

www.helsinginkaupunginmuseo.fi/kulttuuriymparisto-ohjelma



FM, tietokirjailija Ira Vihreälehto

Marginaalista museoon. Tuntemattoman sotavangin jäljillä mediassa, museossa ja kouluissa

Tutkimusmatka oman suvun salattuun historiaan johti kirjoittamaan kolme tietokirjaa, perustamaan blogeja ja etsintäsivustoja, perehtymään dna-testaukseen ja arkistoihin kotimaassa ja ulkomailla, mediaosumiin Suomessa ja Venäjällä, sekä lopulta tarinaksi Sodan ja rauhan keskus Muistin näyttelyyn ja kiertämään vaietun kulttuuriperinnön äärellä kouluissa ja historiakerhoissa.

Puheenvuoroon liittyvät kirjat:

Tuntematon sotavanki (2016),
Kunnes rauha heidät erotti (2018) ja
Isä tuntematon (2020).



Apulaisprofessori Anna Wessman, Bergenin yliopisto

Arkeologiset esineet yksityisissä kokoelmissa – kenen kulttuuriperintöä?

Arkeologien ja ei-ammattilaisten kuten esim. urheilusukeltajien, harrastaja-arkeologien ja metallinetsinharrastajien väliset suhteet ovat välillä olleet monimutkaisia ja jopa haastavia. Harrastajat löytävät myös esineitä, jotka heillä on laillinen oikeus pitää itsellään. Näin on syntynyt myös yksityisiä esinekokoelmia. Arkeologian keräilijöistä tiedetään kuitenkin vielä hyvin vähän.

Esitelmässä kerron havainnoista, jotka perustuvat suomalaisten keräilijöiden kanssa tekemiini ns. esinehaastatteluihin (eng. object interview). Olen tutkinut, miten keräilijät säilyttävät esineitä, miten he asettavat niitä kodeissaan näytteille sekä miten he suhtautuvat kokoelmaansa ja sen yksittäisiin esineisiin. Jokaisella esineellä on oma tarinansa. Usein tarinaan liittyy myös muistoja ja tunteita. Esineet muodostavat myös yhteyden löytöpaikan ja keräilijän välille.



FM, tietokirjailija Maija Kerko

Merkityskamppailu ja osallisuuden toteutuminen Lapinlahden sairaala-alueeseen kohdistuvan kansalaisaktiivisuuden luomassa julkisessa tilassa

Lapinlahden sairaala-alueen ideaalinen tulevaisuus on ollut merkityskamppailujen kohteena 1980-luvulta lähtien, jolloin paikan omat potilaat nousivat julkisuudessa vastustamaan sairaalansa sulkemista. Esitelmässäni tarkastelen Suomen vanhinta psykiatrista sairaalaa ja sen historiaa niiden merkityksien kautta, joita paikalle on annettu kansalaisaktiivisuuden luomassa julkisessa tilassa kolmena eri vuosikymmenenä.

Pohdin merkityksenantojen valossa yhteiskuntatieteen kriittisessä traditiossa usein esitettyä ajatusta mielenterveyskysymysten kytkeytymisestä syvälle yhteiskunnan ja kulttuurin rakenteisiin. Näytän, miten paikalle annetut merkitykset heijastuvat suomalaisen psykiatrian viime vuosikymmeninä läpikäymään murrokseen ja ympäröivään yhteiskuntaan ajankohtaisine haasteineen.



Arkkitehti, TkT Kirsti Reskalenko, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja HuK Salla Marjakangas, Oulun yliopisto

Vesivoimarakentamisen ristiriitainen kulttuuriperintö

Vesivoiman kulttuuriperintö -hankkeessa kerätty Oulujoen valjastamisen aineeton kulttuuriperintö - muistelukset ja kertomukset – piirtää ristiriitaista kuvaa menneestä: voimalaitosrakentaminen merkitsi toisille menetyksiä, toisille mahdollisuuksia. Oulujoen vesistön voimalaitokset ja niiden yhdyskunnat ovat niin ikään käsinkosketeltavaa kulttuuriperintöä. Arkkitehtonisen laatunsa ansioista ne muodostavat valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristökokonaisuuden, joka kätkee muistoja myös suomalaisen insinöörien ja rakentajien tähtihetkestä.

Kenen kulttuuriperintöä Oulujoen vesistön valjastaminen sitten synnytti? Valtiovalan, jokiyhtiöiden, insinöörien, arkkitehtien, yhtiöläisten vaiko jokivarren asukkaiden? Puheenvuorossa maakunta-arkkitehti Kirsti Reskalenko kertoo, miten hanke on toiminut alustana käsitellä vesivoimarakentamisen perintöä, ottaa se omakseen tai hylätä se.

HuK Salla Marjakangas kertoo puolestaan siitä, kuinka Oulujoen vesistön vesivoimaloiden rakentaminen muistetaan paikallisten keskuudessa ja kuinka siitä puhutaan. Otteet vuosina 2020–21 tehdyistä haastatteluista havainnollistavat sitä, kuinka eri tavoilla vesivoima on vaikuttanut ihmisten elämään.

Marjakangas pohtiikin: millaisena kulttuuriperintönä Oulujoen vesistön voimalaitosympäristöt näyttäytyvät ja kenelle?

Hankkeen verkkosivut: <https://vekuvaku.eu/fi/>



Yliopistonlehtori Marko Jouste, yliopisto-opettaja Petter Morottaja, jatko-opiskelija Jukka Mettovaara Giellagas-instituutti, Oulun yliopisto ja jatko-opiskelija Niko Partanen, Helsingin yliopisto

Inarinsaamen puhekielen aineistojen käyttö ja palautus kieliyhteisölle

Saamelaisen kulttuuriarkiston (SKA) kokoelmat sisältävät saamelaiseen kulttuuriin liittyvää aineistoa, jonka merkittävin osa koostuu saamenkielisistä henkilöhaastatteluista. Kokoelmilla on huomattava arvo, sillä ne kertovat saamen kielillä saamelaisista historiallisista ja nykyisistä kulttuureista. Ne ovat merkityksellisiä kielen ja kulttuurin

tutkimuksen ja opetuksen kannalta sekä kielen kehittämisessä, normittamisessa ja kielenelvytyksessä. Esitelmässä kuvatussa hankkeessa luodaan inarinsaamen puhutun kielen korpus, joka saatetaan avoimesti käytettäväksi Kielipankin palveluissa.

Käsitlemme aineiston avaamisessa esiin nousevia haasteita, ja ehdotuksiamme sopivista ratkaisuista näiden aineistojen kohdalla. Laaja keskustelu valituista käytännöistä on tärkeä pilottihankkeen osa, mihin tämä esitelmä osaltaan lukeutuu.



FT, toiminnanjohtaja Rita Paqvalén, Kulttuuria kaikille -palvelu ja väitöskirjatutkija Maija Koivisto, Helsingin yliopisto

Muistamisen politiikka

Dialogipuheenvuorossaan Maija Koivisto ja Rita Paqvalén keskustelevat kuurojen henkilöiden ja sateenkaariväestön kulttuuriperinnöstä ja niistä haasteista, jota tutkija kohtaa tutkiessaan vaiennettuja muistoja. Dialogissa kysytään, miten yhteiskunnassa oleva rakenteellinen syrjintä ja sorto on vaikuttanut kulttuuriperinnön tallentamiseen ja minkälaisia jälkiä se on jättänyt vähemmistöjen itsekuvaan. Mistä vaiennetaan tänään ja miksi?



Dramaturgi Emil Santtu Uuttu

Huomioita transihmisiä koskevan digitalisoidun kulttuuriperintöaineiston julkisista kuvailutiedoista

Puheenvuoroni käsittelee transihmisiä koskevien digitalisoitujen museo- tai arkistoaineistojen julkisia kuvailutietoja yksittäisen lukijan näkökulmasta.

Kiinnitän huomiota asiasanoitukseen, hakumahdollisuuksiin ja siihen, miten löytämäni kuvailutiedot rinnastuvat muiden objektien kuvailutietoihin.

SEMINAARIN PUHEENJOHTAJAT JA PANELISTI



Pauliina Latvala-Harvilahti on kulttuuriperinnön tutkimuksen dosentti Turun yliopistossa ja folkloristiikan dosentti Helsingin yliopistosta. Hän toimii parhaillaan Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa (Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto) erikoistutkijana, DYNAMO-hankkeessa sekä Itä-Suomen yliopistossa Suotrendi-tutkimushankkeen tutkijana.



VTT Riikka Taavetti on historiantutkija, jonka tutkimukset käsittelevät queer-historiaa, seksuaalisuuden historiaa, muistin politiikkaa ja muistitietoa. Hän työskentelee poliittisen historian yliopistonlehtorina Helsingin yliopistossa ja on Sateenkaarihistorian ystävät ry:n sekä Muistitietotutkijoiden verkosto – FOHN ry:n hallitusten jäsen. Verkkosivut: <http://riikkataavetti.fi/>



Elisa Sarpö toimii Kansallismuseossa yhteisömanagerina. Yhteisömanageri toimii Yleisötyö ja tapahtumat -yksikössä ja vahvistaa työllään yhdenvertaisuutta lisäämällä valtakunnallisten vähemmistöjen ja yhteiskunnan marginaalissa olevien ihmisten osallisuutta kulttuuriperintöön. Elisa on toiminut Vankila -museon uudistuksen projektipäällikkönä, ja tuottaa yhteisölähtöisiä tapahtumia Vankilaan, Seurasaareen ja Kansallismuseoon, sekä toimii eri näyttelyprojekteissa.



FM Sari Salovaara työskentelee Kulttuuria kaikille -palvelussa erityisasiantuntijana. Työssään Salovaara tekee yhteistyötä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa tavoitteena edistää moninaisuuden huomioimista ja yhdenvertaisuutta kulttuurialalla. Kulttuuria kaikille -palvelun juuret ovat Salovaaran museoalalla tekemässä etenkin vammaisten

ihmisten oikeuksiin liittyvässä saavutettavuustyössä.



Kari Huuskonen toimii museoamanuenssina Näkövammaismuseossa, joka on vuonna 1990 perustettu Näkövammaisten liiton ylläpitämä vammaishistorian erikoismuseo. Huuskonen on väitöskirjassaan (2013) tutkinut näkövammaisia sosiaalisina toimijoina suomalaisessa 1900-luvun yhteiskuntahistoriassa.

Marko Stenroos on sosiaali- ja kulttuuriantropologi, joka on väitellyt romanipoliittisen ohjelman toimeenpanosta Suomen romanien keskuudessa. Hän on tarkastellut romanien asemaa edistäviä toimenpiteitä niiden sosiaalisissa ja kulttuurissa konteksteissa.



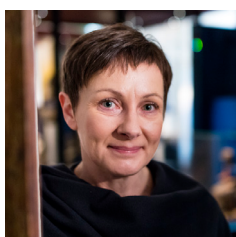
Julian Owusu on tanssija ja tanssinopettaja, jonka taiteen tekemisen ydin on yhteisöjen rakentamisessa, pedagogiikassa, Hip Hopissa, decolonialistisissa praktiikoissa ja uudelleen kuvittelemisessa. Owusun työkenttä ylittää ruohonjuuritason työskentelyä nuorten kanssa aivan valtion virka- ja järjestöhallitustyöskentelyyn.



Susanna Pettersson toimii Nationalmuseumien pääjohtajana Tukholmassa. Ennen Tukholmaan siirtymistään Pettersson on työskennellyt Ateneumin taidemuseon, Suomen Lontoon Instituutin ja Alvar Aalto -säätiön ja museon johtajana. Petterssonilla on museologian dosenttuuri Jyväskylän yliopistossa ja hänen tutkimusaiheitaan ovat museohistoria, kokoelmatutkimus, taidehistorian historia sekä 1800-luvun taide. Luottamustehtäviin kuuluvat mm. Aalto-yliopiston hallituksen varapuheenjohtajuus sekä hallituksen jäsenyydet Prins Eugens Waldemarsuddessa ja Konsthistoriska sällskapetissa.



Martina Marti on teatteriohjaaja, kääntäjä ja moninaisuusasiantuntija. Hän opiskeli teatteritiedettä ja ohjaamista Englannissa ja Ranskassa ja täydensi teatteriopintojansa suorittamalla taiteen tuottamiseen keskittyneen MBA-tutkinnon. Martina on asunut Helsingissä vuodesta 2006 ja työskennellyt suomalaisella teatterikentällä eri tehtävissä. Vuosina 2017–2019 hän toimi Kulttuuria kaikille -palvelussa moninaisuuskouluttajana ja työskenteli teatteri-, orkesteri- ja museokentällä inklusion ja yhdenvertaisuuden eteen.



Elina Anttila on Suomen kansallismuseon ylikjohtaja vuodesta 2014 alkaen. Taustaltaan hän on filosofian tohtori ja taidehistorioitsija. Anttila on aiemmin toiminut Museovirastossa useissa tehtävissä, mm. tutkijana, kuvakokoelmien yli-intendenttinä sekä museoalan kehittämisosaston johtajana. Suomen kansallismuseon ja sen museokohteiden toiminnassa on Anttilan johdolla painotettu erityisesti kulttuurisen kestävyyden näkökulmia, kuten moninaisuuden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun vahvistamista yhteiskunnassa sekä kulttuuristen oikeuksien yhdenvertaisuutta. Kulttuuriperinnön omistajuuteen liittyvät kysymykset ovat olleet keskiössä mm. museon kokoelmia koskevissa palautuspäätöksissä ja repatriaatioprosesseissa.



Cátia Suomalainen Pedrosa on toiminut Helsingin kaupungin Kulttuurikeskus Caisan johtajana vuodesta 2016 lähtien. Suomalainen Pedrosa on suorittanut maisterin opinnot Helsingin yliopistolla pääaineena musiikkitiede (2008) sekä Metropolia ammattikorkeakoululla kulttuurituotannon ylempi AMK tutkinto (2014). Suomalainen Pedrosa on työskennellyt vuosia moninaisuuden kysymysten parissa, erityisesti taide- ja kulttuurikentän näkökulmasta. Kulttuurikeskus Caisa haluaa eri toimintoissaan peilata helsinkiläisten moninaisuutta tuomalla joko teemoissa tai tekijöissä esille esim. eri vähemmistöt. Caisassa pyritään eri tavoin parantamaan fyysistä ja henkistä esteettömyyttä ja turvallisuutta. Toiminnassaan tärkeitä ovat myös ajankohtaisuus ja kanta-aottavuus sekä mm. yhteisöllisyys, osallistavuus, poikkitaiteellisuus ja monikielisyys.



Áile Aikio, saamelaiselta nimeltään Luobbal-Sámmol-Aimo Áile, on saamelainen museoalan ammattilainen ja tohtorikoulutettava Lapin yliopistossa. Väitöskirjassaan Aikio tutkii saamelaismuseoita ja kuinka alkuperäiskansaistaa ja saamelaistaa museoita ja museokäytäntöjä. Vuodesta 2019 alkaen hän on ollut osa monialaista ja poikkitieteellistä tutkimusprojektia ”The Ontological Politics of Sámi Culture”, jonka tavoitteena on luoda uudenlaista ymmärrystä saamelaisten kulttuuriperinnöstä ja sen yhteydestä alkuperäiskansojen osallisuuden kasvattamiseen yhteiskunnassa.



Satu Kähkönen on työskennellyt Museoviraston Kulttuuriympäristöpalvelut-osastolla erikoisasiantuntijana vuodesta 2018 lähtien. Hänen työtehtäviinsä kuuluu mm. museoiden valtionosuudet, alueellisten ja valtakunnallisten vastuumuseoiden ja Museoviraston yhteistyö ja kehittäminen kulttuuriympäristötehtävissä sekä tutkimusyhteistyön edistäminen yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Hän on taustaltaan muotoilu- ja arkkitehtuurihistoriaan erikoistunut filosofian tohtori ja taidehistorioitsija. Ennen Museovirastoon siirtymistään hän toimi tutkimus- ja opetustehtävissä Jyväskylän yliopistossa. Kähkönen on tutkinut mm. kulttuuriympäristö-käsitteen ja lähestymistavan käyttöönottoa Pohjoismaissa. Hän on kiinnostunut erilaisista pyrkimyksistä vahvistaa kulttuuriperinnön yhteiskunnallista merkitystä.



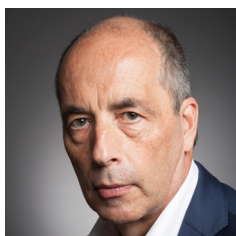
Tuuli Lähdesmäki työskentelee taidehistorian apulaisprofessorina Jyväskylän yliopiston musiikin, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella, jossa hän johtaa kulttuuriperintödiplomatiaa käsittelevää HERIDI-tutkimushanketta.



Johanna Turunen (FT) on nykykulttuurin projektitukija Jyväskylän yliopistossa. Hän työskentelee parhaillaan Suomen Akatemian rahoittamassa HERIDI-hankkeessa (EU Heritage Diplomacy and the Dynamics of Inter-Heritage Dialogue). Turunen on tutkinut jälkikoloniaalia ja dekoloniaalia teoriaa, kolonialismia, kulttuuriperintöaktivismia ja EU:n kulttuuriperintöhankkeita.



Ulla Salmela työskentelee Museovirastossa kehittämisjohtajana (vs). Hän on taustaltaan taidehistorioitsija, joka on väitellyt kaupunkisuunnittelun historiasta. Museovirastossa hän on työskennellyt pitkään kulttuuriympäristön kehittämistehtävissä. Tällä hetkellä Ulla johtaa yksikköä, jonka tehtäviin kuuluvat mm. museoalan kehittäminen ja kulttuuriperinnön kansainväliset tehtävät. Viime aikoina hän on perehtynyt erityisesti kestävä kehityksen kysymyksiin ja on parhaillaan mm. EU komission kulttuuriperinnön ja ilmastomuutoksen asiantuntijaryhmässä. Häntä kiinnostaa tutkittu tieto kulttuuriperinnön vaikutuksista yhteiskunnassa.



Mikko Härö on Museoviraston Kulttuuriympäristöpalvelut-osaston johtaja. Hän on työskennellyt 1980-luvun alusta alkaen monipuolisesti kulttuuriympäristökentällä. Hän on ollut mukana alan keskeisissä viime vuosikymmenten uudistuksissa, strategioissa ja ohjelmissa.



Tiina Merisalo on toiminut Museoviraston pääjohtajana huhtikuun 2020 alusta. Hän on FM Helsingin yliopistosta pääaineenaan taidehistoria. Osaamistaan hän on täydentänyt Executive MBA -tutkinnolla Aalto-yliopistosta. Hän johti Helsingin kaupungin museota menestyksekkäästi vuosina 2003–2020 ja on tehnyt kaikkiaan yli 30 vuotta monipuolista museo-, kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristötyötä mm. Hangossa, Espoossa ja Helsingissä. Hän on toiminut aktiivisesti suomalaisella museokentällä ja hoitanut useita luottamustehtäviä, mm. Suomen museoliiton hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana.